

**Демократичні реформи для євроінтеграції України:
Діалог з провідними реформаторами
17 червня 2022**

ОСНОВНІ ПІДСУМКИ

Після Євромайдану український уряд та громадянське суспільство долучились до широкомасштабного процесу реформування, який зробив Україну сильнішою та стійкішою демократичною державою. Порядок денний реформ, який триває й досі, керується рішучістю України реформувати та консолідувати свою демократичну систему правління та приєднатися до Європейського Союзу.

Панельні дискусії зібрали разом реформаторів з українського уряду та громадянського суспільства, щоб обговорити найсильніші досягнення України в її реформах після Євромайдану, як ці досягнення покращують позицію країни для отримання статусу кандидата в ЄС, і що ще залишилось попереду. Учасники заходу обговорювали, як уряд і громадянське суспільство повинні працювати, щоб досягнутий істотний прогрес не був нівельований через триваючу широкомасштабну війну, розпочату Російською Федерацією. Нижче наведено підсумок обговорених ключових досягнень та визначені кроки для майбутніх дій. Рекомендовані нижче дії та заходи сприятимуть поточному плануванню та визначенню пріоритетності реформ, і спрямовані на осіб в Україні та Європейському Союзі, які причетні до прийняття рішень з приводу вступу країни до ЄС.

ПАРЛАМЕНТ ЯК ІНСТИТУТ ДЕМОКРАТИЧНОГО ЗАКОНОТВОРЧОСТІ ТА ПУБЛІЧНОЇ ПІДЗВІТНОСТІ

ДОСЯГНЕННЯ:

- У рамках напівпрезидентської системи правління парламент, як інституція демократичного законотворчості, набув більшої довіри та впливу у формуванні політики;
- Законотворчість краще організована, оскільки базується на більш чіткому процесі планування роботи з кращим визначенням пріоритетів. Кількість законопроектів, які виносяться на розгляд, значно зменшилася, а якість поданих законопроектів помітно покращилася. Сподіваємося, що ця нинішня динаміка стане стійкою тенденцією в майбутньому;
- Парламент відкритий для громадянського суспільства і вітає його. Комунікація з громадськістю та підзвітність покращилися і, як очікується, залишаться такими ж і в майбутньому.

НЕОБХІДНІ ДІЇ:

- Кабінет міністрів має продемонструвати посилене лідерство в ініціації законів. Парламентарі мають зберегти право законодавчої ініціативи, але основна частина законотворчості має походити від уряду;
- Законотворчість має підкріплюватися високоякісною експертизою, включаючи експертизу щодо гармонізації нових законів із законодавством Європейського Союзу;
- Парламентський нагляд за виконавчою владою має бути послідовним і регулярним, включаючи процедури, що застосовуються в мирний час, а також процедури, спеціально розроблені для нагляду за прийняттям рішень у воєнний час;
- Парламент має інвестувати у розвиток високоякісних людських ресурсів для створення потужної інституційної спроможності;
- Подальше керівництво парламентом матиме життєво важливе значення для забезпечення повного виконання Україною своїх зобов'язань для досягнення членства в Європейському Союзі. Це включає зміцнення інституційної архітектури країни для боротьби з корупцією та зміцнення незалежності та неупередженості її системи правосуддя.

Демократичні реформи для євроінтеграції України:
Діалог з провідними реформаторами
17 червня 2022

ОСНОВНІ ПІДСУМКИ

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

ДОСЯГНЕННЯ:

- Поточні реформи, вперше започатковані у 2014 році, показали відчутні результати та значні успіхи. Реформи змінили та оптимізували територіально-адміністративну структуру та фінансову децентралізацію. Уряди послідовно проводили цю складну реформу вперед, забезпечуючи її безперервність і уникаючи її політизації. Поступово зросли схвалення та підтримка реформ громадськістю;
- Реформи також впорядкували ролі та функції регіональних органів влади, надавши їм роль важливих посередників та фасилітаторів ефективного місцевого самоврядування;
- В результаті реформ, по всій країні створено добровільні об'єднані територіальні громади, у 2019 році обрано нові органи місцевого самоврядування. Визначено нові децентралізовані компетенції та фінансові можливості. Їх реалізація триває, хоча і з труднощами.
- Самоорганізація та опір регіональної та місцевої влади у протидії російській агресії є остаточним показником цього успіху.

НЕОБХІДНІ ДІЇ:

- Місцева влада чинить опір і бореться проти російського вторгнення з небувалим героїзмом і рішучістю. Десятки депутатів місцевих рад і мерів були викрадені, вбиті або залишаються в полоні. Адміністративні, фінансові та інфраструктурні ресурси повністю задіяні в оборонних зусиллях. Це матиме глибокі наслідки для найближчого та довгострокового розвитку місцевого самоврядування;
- Реформи децентралізації пройшли без відповідних конституційних змін, які необхідні для забезпечення стратегічної ясності та забезпечення наступності й незворотності основоположних принципів демократичного місцевого самоврядування. Сподіваємося, що на тлі війни, що триває, політичні діячі та громадськість домовляться про прийняття таких поправок;
- Упорядкування правової бази для місцевих та регіональних органів влади залишатиметься ключовим пріоритетом. Це, зокрема, прийняття реформованого законодавства про адміністративно-територіальний устрій країни, закону про місцеве самоврядування, закону про місцеві референдуми, демократії участі на місцевому рівні, закону про службу в органах місцевого самоврядування. Однак ці зусилля мають узгоджуватися з наслідками та потребами відновлення після війни, які ще не визначені;
- Триваюча війна та окупація частини України вимагають перегляду та переорієнтації планів місцевого розвитку, щоб громади, які потребують підтримки, отримували її від тих, хто зазнав меншої шкоди. Внутрішня міграція ускладнює цю проблему. Роль держави та громадянського нагляду буде важливою для забезпечення належного використання міжнародних та місцевих ресурсів, виділених на відновлення та оновлення України. Українські місцеві органи влади сподіваються отримати допомогу від міжнародних партнерських відносин, таких як дружба між містами та інші схеми підтримки.

ОСНОВНІ ПІДСУМКИ

СПРИЯННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ ВИБОРІВ ТА ПРОЗОРОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ФІНАНСІВ

ДОСЯГНЕННЯ:

- Після декількох етапів реформи, різні її компоненти досягли значного прогресу і дають змогу провести вибори якісно. Серед ключових досягнень реформи – кодифікація виборчого законодавства, запровадження пропорційної виборчої системи з відкритими списками, запровадження пропорційних санкцій за порушення та ряд інших процедурних удосконалень адміністрування виборів;
- З огляду на зростання витрат на виборчу кампанію та відсутність прозорості, відчутні реформи в цій сфері давно назріли. Встановлено правову основу для державного фінансування партій та необхідні стандарти прозорості та підзвітності, хоча на практиці є багато проблем саме із забезпеченням прозорості та підзвітності;
- У результаті запровадження ґендерних квот частка жінок у парламенті 2019 року зросла до 21% з попередніх 12%.

НЕОБХІДНІ ДІЇ:

- Забезпечення виборчих прав та можливостей для внутрішньо переміщених осіб та тих, хто переїхав до інших країн, буде центральним завданням для України в найближчі місяці та роки. Поряд з цим, виборчим органам доведеться працювати над відновленням фізичної інфраструктури, де раніше розташовувалися виборчі дільниці, але зараз будівлі зруйновані.
- Облік доходів і витрат кандидатів і партій призупинено з початку пандемії COVID-19. Подальша недостатня прозорість у політичному фінансуванні може завдати серйозної шкоди доброчесності виборів і має бути повністю відновлена. Необхідне додаткове регулювання для підзвітності та прозорості політичного фінансування на субнаціональному/регіональному рівнях;
- Регулювання так званих «третьох сторін» у передвиборній агітації терміново необхідне. Воно має охоплювати ЗМІ, рекламні агентства та інших постачальників послуг, які дозволяють кандидатам на виборах проводити агітацію. Органи виборчого та антикорупційного нагляду мають прагнути до повної діджиталізації цього процесу, щоб забезпечити ефективний нагляд та підзвітність громадськості;
- Громадський нагляд за доброчесністю виборів, у тому числі за політичними фінансами, буде мати вирішальне значення для подальшого успіху цієї реформи. Виборчі органи повинні продовжувати шукати підтримки та досвіду організацій громадянського суспільства.

17 червня 2022